עם היה העולם הזה שונה

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, היה גליון מוגדל שהביא את המדריך המלא הראשון לפרשיות שעמדו להיחשף במישפט עמוס בן־גוריון. תחת הכותרת „קול יעקב במיפקווה", הופיע דיווח על פתיחתה של ישיבה דתית בממקווה הקומוניסטית, שהיתה קול־מבשר לראשית ההתעוררות היהודית בכרית־המועצות. המדור „נופלים החולכים ראשה" המשיך בפירסום רשימות־זיכרון לזכר הנופלים במיבצע סיני.

מדור התיאטרון הוקדש לפיקור התוכנית המפורסמת ביותר של „להקת הנח"ל", „עד מאה ועשרים", ומדור הקולנוע דיווח על הפרטים „טיפה לזוד", „כיבי דול" ו„גיל הבגרות".

בשער הגליון: סגן המפכ"ל, עמוס בן־גוריון, ומפכ"ל המישטרה, יחזקאל סהר.

„העולם הזה" 1010
תאריך: 20.2.1957

תמונת־מצב של שחיתות לאומית ✱ בן־גוריון והשאילתות ✱ ש"ץ גלוי מדווח מן המיגרש

האב והבן מצטלמים

אנשי מנגנון־ההסברה של עמוס בן־גוריון דאגו כבר בימים הראשונים של מישפטו נגד שורת המתגדבים לקשור את שמו של עמוס בשם אביו, ראש־הממשלה דויד בן־גוריון. לפי רמז מתאים הופיע צלמי העיתונות ליד ביתו של עמוס בן־גוריון וצילמו את ראש־הממשלה כאשר הוא מחבק את נכדו ליד עמוס המחייך. היה זה סימן כי ראש־הממשלה הטיל את מעמדו האישי ויוקרתו על כפות המאזניים.

דבר חשוב אחד חסר השבוע לכיסוי מלא של מישפט עמוס בן־גוריון. אין זה מחוסר רצון טוב מצד המערכת. בתחילת השבוע ישב עורך התבנית עם חוליית הכיסוי העוסקת במישפט, כדי להכין את הפרס החסר. הם רצו להביא בפניך, בצורה גראפית פשוטה, את הקשרים הקיימים בין עשרות הנפשות הפועלות בדראמה הנגולה בבית־המישפט.

אחרי עבודה של שעות אחדות, התברר כי את לוח הקשרים של מישפט זה אין כל אפשרות לדחוס לתוך עמוד כפול של עיתון זה. אני מסופק אם אפשר, בצורה גראפית כלשהי, להקיף קשרים כל־כך מסועפים ומסובכים. בדומה לאותם הרורמנים הבלשיים, שהיו חביבים כל־כך על הקוראים במאה הקודמת, ושהתפרסמו בהמשכים אינסופיים, הגיע גם כאן מיספר הגיבורים וגיבורי־המישנה לממדים שחזיכרון האנושי הנורמאלי יכול להקיפם רק אחרי לימוד ממושך.

ניקח, למשל, את המפקח הכללי **יחזקאל סהר**. סהר הוא אחד מבעלי־המניות העיקריים של חברת י.מ. סחרוב ובניו בע"מ, שהיתה שותפת בעיסקת ייצוא עם הקבלן **יצחק פרישמן**, שנפגש עם סהר גם בתורכיה, ושמנהל עסקיו הוא אחיו של **שמאי זוהר**, ראש המחלקה הכלכלית במטה הארצי של מישטרת־ישראל ופקודו של סהר. סהר הוא גם האיש שהשמיע בצורה כל בלתי הוגנת ובלתי מבוססת את **האב שטיינברג**, שבמישפטו העיד עדות־שקר הקצין **יוסף זינגר**, שתיקן את תיק־העדות נגד אחיו, שנתפס בגניבה, וכמרות זאת העלה אותו סהר בדרגה.

ניקח לדוגמה דמות שנייה: **עמוס בן־גוריון**. הוא התגורר, כידוע, חינם בחווילה של **שלום ריפמן**. הוא גם חברו ושותפו של **ישעיהו** („שייקה") **ירקוני**, שהוא שותפם של ליגום מצד אחד ושל אדריה פרץ מצד שני, ושלושתם שותפים בחברת אידס"ן המפורסמת, אשר החקירה המישטרתית נגדה הופסקה. אך ליגום, מצידו, קשור גם בעיסקה בלתי כשרה של ייבוא שמיכות ואוהלים למען הסוכנות, עם גזבר הסוכנות דויד **בהרב**, שקיבל כפיצוי להתפטרותו, בשעתו, את הקבלנות המישפטית של הסוכנות, בשותפות עם עורך־הדין **מיכאל כספי**, נציגו המישפטי של עמוס בן־גוריון.

מיכאל כספי היה גם נציגו המישפטי של שייקה ירקוני בפרשה הכאובה של עיסקת הטנדרים עם מישרד־הביטחון. הוא ייצג גם את **ישראל רודוף קסטנר** בכמה מישפטיו הקטנים, כשמולו מופיע עורך־הדין **שמואל תמיר**. תמיר, המופיע נגד כספי גם במישפט עמוס בן־גוריון, היה בשעתו סניגורו של **ראובן** („רומק") **גריינברג**, שנלחם באופן עקבי נגד מישטרת ירושלים בראשותו של **לוי אברהמי**, פיקודו של סהר ומסייד־דירתו, בידי בלשי הענף הכלכלי.

באחד המישפטים נגד רומק התברר כי המישטרה נתנה „הלוואה" לעד העיקרי, **יצחק רוזנברג**. הדבר נעשה לפי עצת מישרדו של היועץ המישפטי **חיים כהן**, שהופיע כתובע במישפט קסטנר. חיים כהן היה גם האיש שהורה להחזיר את המיסמכים המרשיעים נגד תת־שר־הסעד הרב ד"ר **ישראל שלמה רוזנברג**, שניצל על־ידי כך ועל־ידי זה שהרב ד"ר **מרדכי נורוק** העיד עדות־שקר במישפטו.

השלישי בסידרת העסקנים הדתיים, חבר הנהלת־הסוכנות **יצחק רפאל**, שימש פעמים אחדות קורבן לחיפושי המישטרה, שוויתרה על כך אחרי הוראה מתאימה מצד שר־האוצר, **אליעזר קפלן** המנוח — כך על־כל־פנים, טוען יחזקאל סהר. שר־האוצר היורש, **לוי אשכול**, שימש בשעתו חבר הנהלת־הסוכנות, ובתפקיד זה פעל להשתקת הדו"ח של **אמיר שמוראק**, שהרשיע את בהרב.

ניקח דמות נוספת: ח"כ מפא"י **אהוד אבריאל**, איש קבוצת המנהלים של דויד בן־גוריון, אשר לה כפוף במישרין מנגנון־החושך. המקשר בין מנגנון זה ובין המישטרה הוא הקצין **מאיר נובק**, שאיש־מחלקתו, הקצין **שלמה ירקוני**, משמש עתה כמזכירו האישי של עמוס בן־גוריון, ועוזרו במישפט של עורך־הדין מיכאל כספי. ושוב אנו חוזרים לאדם הראשון, יחזקאל סהר, שנתן רשות ליריקוני לעסוק בהכנת המישפט, שמטרתו להגן על עמוס בן־גוריון, וחוזר חלילה.

אני מקווה שרשימה זו תעזור לך להתמצא בלוח הקשרים של הפרשה המסועפת. אם לא הצלחנו להגיש לך תמונה בהירה יותר, תסכים עימי כי אין זו אשמת עורך התבנית.

הכוסח

הפאראדוכס המושלם

„איש כריתים אמר שכל אנשי כריתים שקרנים" — זהו הפאראדוכס הקלאסי. שהרי, אם כל אנשי כריתים שקרנים, שיקר גם בעל האימרה. ואם שיקר, משמע שאין זה נכון שכל אנשי כריתים משקרים. ואם הדבר אינו נכון, משמע שגם האיש עצמו לא שיקר, ולכן אנשי כריתים הם שקרנים.

השבוע יצר חבר־הכוסח שימשון יניצ'מן הגדרה חדשה לפאראדוכס הקלאסי: הוא הגיש שאילתה לראש־הממשלה, שבה ביקשו לענות מדוע אין ראש־הממשלה נוהג לענות על שאילתות.

שאינו יודע לשאול. היתה זאת פרשה כאובה לכל החיכים. לפי תקנון־הכנסת חייב כל שר לענות על כל שאילתה בתוך 14 יום. אם נאלץ שר לדחות את התשובה לכמה ימים נוספים, מסיבות שאינן תלויות בו, הוא נוהג להתנצל.

לפי רשימתו של יניצ'מן, לא ענה בן־גוריון על 15 שאילתות של סיעת חרות בלבד, שהראשונה מהן נשאלה כבר לפני 15 חודש. למעשה הגיע מיספר כל השאילתות, שלא זכו בתשובת בן־גוריון, ל־120 לפחות. כי בדרך כלל עונה בן־גוריון רק לשאילתות מוזמנות, או לשאילתות המאפשרות לו פולמוס אישי חריף עם השואל.

אם טרוד בן־גוריון, טענו השבוע יניצ'מן וחבריו לדיעה מסיעות אחרות — ביניהם שימחה בבה, חנן רובין ומשה סנה — מוטב שימנה תת־שר לביטחון. אולם הם ידעו כי אין הדבר אפשרי: עסקני מפא"י אינם מסכימים למינוי תת־שר המסור אישית לבן־גוריון, ואילו בן־גוריון אינו מסכים לתת־שר שאינו נמנה עם קבוצת־החצר שלו, כמו אהוד אבריאל. התלוצץ יניצ'מן: „לא איכפת לי שימנה תת־שר תם, שאינו יודע לשאול, העיקר שידע לענות."

בינתיים כתב יושב־ראש הכנסת, יוסף שפר־נצק, מיכתב אישי לבן־גוריון, שבו ביקש ממנו לכבד יותר את תקנון־הכנסת. הוא לא זכה בתשובה. הוא יכול היה להתנחם בצרת רבים: גם השאילתה של יניצ'מן עצמו, בקשר לאי־מתן תשובות לשאילתות, לא זכתה עדיין בתשובה — שבוע אחרי שעבר המועד שנקבע לכך בתקנון הכנסת.

ספורט

פירוש רש"י

הפתעה בתיבי צפויה אירעה השבת במישחק הכדורגל שנערך ברמת־גן, בין קבוצת הפועל המקומית ומכבי תל־אביב. על המישחק, שהסתיים בתיקו 0:0, מספר כתב „העולם הזה" וישחקן מכבי, שייע גלזר:

בגלל המישחק הזה עם הפועל רמת־גן, כבר עשו לי חור בראש. במישחקי ליגה קורה שמתוך 20 מישחקים בעונה, נותנים פעם מישחק אחד חלש. אבל למה שהיה ברמת־גן אפשר גם לתת מין פירוש של רש"י.

למכבי תל־אביב יש תמיד נאחס על המגרש הזה, של הפועל רמת־גן. תמיד אנחנו מוכרחים להפסיד שם. אפילו אם נהיה במצב הכי טוב ונשחק שם נגד הפועל הרצליה, גם אז נפסיד. על המגרש שלהם, אנשי הפועל רמת־גן — הידועים כמי שאין לה הסיכויים הכי טובים לתפוס את האליפות — משחקים בהקרבה עצמית כמו פידאיון, ויחד איתם משחק הקהל.

עוד לא ראיתי קהל כזה בארץ. אני משתגע מהם. איזה מין אנשים הם? כל הזמן הם צועקים ומקללים: „הביתה! הביתה! איזה מין שחקנים אתם?"

אפילו הילדים הקטנים צועקים כל הזמן „בוז" ומקללים. יש להם ממי ללמוד. אני לא מתפלא שלפני שלושה שבועות הם העליבו את יזבנצ'יק, מאמן הפועל תל־אביב. זה פשוט גועל־נפש שיעליבו מאמן שבא במיוחד מחוץ־לארץ. צריכים לרסן קצת את הקהל הזה.

פרצוף מפחיד. איך שהתחלנו לשחק, בהרכב די חלש — בלי יוסל מרימוביץ' ובלי רביזובין" — ראינו שהם הוכיחים „על החיים ועל המוות." כבר בהתחלה קיבלתי פליק כזה ברגל, שלא היה חסר הרבה שישבור אותה.

חנוך מורדוכוביץ היה ראש הפידאיון. הוא התחלק ונכנס בשחקנים שלנו כך, שבסוף המישחק כל הרגליים שלו היו שרוטות. אחד מהם אפילו הקיא באמצע המישחק מרוב מאמץ. רק מזל שהשארנו שם נקודה אחת ולא שתיים.

אני לא אומר שאנחנו שיחקנו טוב. כולנו, כולל אותי, היינו די גרועים. המישחק התנהל כל הזמן מקו 16 אחד לשני, ולא היתה הרבה עבודה לחלוצים.

כשיצאנו מהמגרש שוב התחילו לקלל אותנו, אפילו הסדרנים שלהם. לא פעם אחת סגרו להם כבר את המגרש, וטוב יעשו אם יעשו את זה לתמיד. אחד מהם אמר לי: „אתה שחקן נבחרת, אתה?" עניתי לו: „תן לי את הפרצוף שלך להערב, אני רוצה להפחיד מישהו!" והוא רצה לאכול אותי במקום.